

Usikre eggbønder: Eggprodusenter i distriktene ser med uro og bekymring på egen framtid etter at Coop mistet sin store eggavtale med Coop. (Foto: Nortura/Øivind Haug)

Frykter flere nyetableringer og mer sentralisering

Den Stolte Hane overtar for Nortura som hovedleverandør av egg til Coop. Norsk Fjørfeag frykter det kan gi en enda vanskeligere markedsituasjon.

oppdrag og forpliktelse til å sørge for distriktslandbruk.

– Ønsker å ta samfunnsansvar

Ansvarlig for det norske markedet for Den Stolte Hane, Fredrik Strømmen, påpeker overfor Natio- nen at organisasjonen er opptatt av å unngå utbyg- ging av større overkapasitet i eggmarkedet – slik Norsk Fjørfeag frykter.

– Vi ønsker å ta samfunnsansvar, som vi gjorde på kylling. Det er et stort overskudd av egg i dag. Der- for er det viktig å finne en god modell sammen med Nortura. Målet vårt er ikke å bygge nye hønsesus. Vi ønsker å få til gode løsninger sammen med mar- kedsregulator, sier Strømmen til avisen.

Om bønder som i dag leverer til Nortura faktisk vil begynne å levere til Den Stolte Hane, og i så fall hvor mange som vil melde overgang, gjenstår å se. Men Strømmen ønsker nye produsenter hjertelig velkommen.

Vil ikke melde overgang

Halvor Braa driver som eggprodusent i tettstedet Spong- dal, på Byneset i Trondheim. Han vil fortset- te å forholde seg til Nortura som varemottaker, også etter at Nortura mistet sin eggavtale.

– Som eggprodusent og Norturamedlem, vil jeg imidlertid vite mer om bakgrunnen for at Nortura mistet denne avtalen. Uansett vil jeg ikke melde overgang til Den Stolte Hane. Det som provoserer meg, er at Coop sier til Nortura at Den Stolte Hanes overtakelse ikke vil bety noe for bøndene. Dét er en drøy påstand overfor oss Norturamedlemmer, sier Braa til Bondebladet.

Han deler Norsk Fjørfeags bekymring for at det kan bli flere nyetableringer, en større sentralisering

EGG-KRISEN

Tekst: Anders Sandbu

Coop og Nortura klarte ikke å bli enige i sine forhandlinger om å forlenge dagens leveringsavtale. Resultatet er at svensk-eide «Den Stolte Hane» overtar som hovedleverandør av egg til Coop.

Nortura, som fra før sliter tungt på en rekke fron- ter, ventes da å tape ytterligere terreng. Flyttingen skal etter planen skje gradvis og være sluttført tid- lig i 2020.

Stor uro hos produsentene

Fra før er det markedsbalanse i nesten alle pro- duksjoner i norsk landbruk. Ubalansen er nå størst i eggmarkedet, hvor Nortura for 2019 forventer et overskudd på 2 500 tonn.

I 2019-prognosen per januar, forventer Nortura at tilførslene vil øke med 5 prosent i år sammenlig- net med 2018.

Årsaken er nyetableringer, som fortsatt skjer – stikk i strid med bransjens gjentatte formaninger om full stans i byggingen av nye fjørfehus.

Norsk Fjørfeag er bekymret. 82 produsenter som i dag leverer til Nortura, blir direkte berørt av at Nortura nå har mistet den store egg-avtalen med Coop.

– Våre medlemmer gir uttrykk for uro og bekym- ring for framtida. Spesielt gjelder dette for produ- senter i perifere strøk. Medlemmenes største be-

kymring er etablering av nye produksjonshus, at prisene faller og at varemottakerne – både de pri- vate og samvirkemottakerne – må kostnadseffek- tivisere. Medlemmene frykter da en sentralisering av produksjonsenhetene, forteller styreleder Kol- bjørn Frøseth i Norsk Fjørfeag til Bondebladet.

Prisfall presser økonomien

Bare i løpet av første halvår 2018 gikk eggprisen ned med 43 øre. For enkelte eggprodusenter med- førte dette fallet et økonomisk tap på 65 000 kroner på årsbasis, opplyser styrelederen. På toppen kom økte kraftforpriser.

Han legger til at ledelsen i Norsk Fjørfeag selv- sagt deler de bekymringene medlemmene nå gir uttrykk for. Frøseth retter imidlertid ingen kritikk mot Den Stolte Hane.

– Vi opplever at de er opptatt av markedsregule- ring og ønsker å forholde seg til Nortura som mar- kedsregulator. Norsk Fjørfeag oppfordrer nå Den Stolte Hane og Nortura til å gå i dialog om løsninger som gjør at vi forhindrer nye nyetableringer i en al- lerede alvorlig situasjon med for mye egg i marke- det, sier styrelederen.

I praksis er det gjennom virkemidlene pris og før- tidsslakting markedet kan reguleres, fremholder han.

– Men disse grepene koster penger, og vil som oftest måtte finansieres over omsetningsavgiften, som igjen vil ramme produsentene. Vi er veldig bekymret for at nettopp dét kan skje.

Han minner for øvrig om Norturas samfunns-

Kolbjørn Frøseth

Halvor Braa

Ubalansen i eggmarkedet

■ Norturas siste årsprognose for 2019, per januar, viser et overskudd på 2 500 tonn. Tilførslene ventes å øke med 5 prosent fra 2018, på grunn av nyetableringer.

■ 2 500 tonn er godt over en dobling bare siden 2019-prognosen per september.

■ Nortura og Fjørfelaget har gjentatte ganger bedt om full stans i byggingen av nye fjørfehus, men flere har trosset denne tilrådingen.

Eggleder: Norturas eggdirektør Bjørn Tore Hansen vedgår at Nortura nå taper terreng i markedet. (Arkivfoto)

Mener Nortura vil håndtere situasjonen bra

Norturas eggdirektør deler ikke Fjørfelagets bekymringer. Han ser heller ikke behov for nye, regulerende tiltak for å få kontroll på den eskalerende overproduksjonen.

EGGKRISEN

Tekst: **Anders Sandbu**

Eggdirektør Bjørn Tore Hansen i Nortura opplyser at det var rent kommersielle årsaker til at forhandlingene med Coop strandet.

– Coop sa at vi ikke ga dem tilstrekkelig konkurransedyktige betingelser, sier Hansen.

– Markedsordningen er velfungerende

Dermed forlenges ikke Norturas store eggavtale om leveranse til Coop. I stedet overtar Den Stolte Hane som hovedleverandør til dagligvarekjeden.

Norturas eggdirektør mener konsekvensene for Norturas økonomi eller for bøndene ikke trenger å bli så dramatiske.

– Den store porteføljen bytter nå varemottaker. Men noen ganger vinner man en avtale, mens andre ganger taper man. Vi har tenkt å håndtere denne situasjonen på en profesjonell måte, sammen med Den Stolte Hane. Markedsordningen er velfungerende, og vi har ingen planer om endringer i denne, sier Hansen.

Han vedgår allikevel at Nortura nå vil tape terreng i markedet. Den Stolte Hane ventes på sin side å doble markedsposisjonen i sluttledet, til en tredjedel av totalmarkedet.

Ifølge Den Stolte Hane, vil de nå få en volumvekst på rundt 11 000 tonn. Volumet fordeles på om lag 80 Nortura- produsenter som i dag leverer egg til Coop.

Avviser sentralisering

Hansen avviser at det nå kan gå mot mer sentralisering og enda flere nyetableringer.

– Vi deler ikke denne bekymringen på kort sikt. Både Nortura og Den Stolte Hane har et ansvar her. Vi ser at det ikke er rom for ytterligere nyetableringer, og må finne gode løsninger for å unngå det og dekke opp volumet.

Han viser blant annet til at 8–9 produsenter som hadde planer om å gå inn i eggneringa nå har skrinlagt sine planer. I tillegg har det vært en forbruksvekst på egg, særlig i proffmarkedet og i industrien, påpeker han.

Ingen planer om nye verktøy

Norturas siste totalmarkedsprognose for 2019 (per januar), viser et overskudd på hele 2500 tonn.

Hansen mener det vil være mulig å komme ned på «et veldig håndterbart volum», om ikke balanse, dersom det ikke dukker opp et større antall nyetableringer de neste tre åra.

Han mener Nortura har de virkemidlene som trengs for å kunne håndtere markedet.

– Vi har virkemidlene, og klarer å håndtere dette volumet innenfor dagens virkemiddelapparat. Vi har en plan for 2019 for å håndtere markedsubalansen – uten at det skal gi for høye kostnader for våre produsenter. Noen planer om nye regulerende tiltak på kort sikt, har vi derimot ikke.

Eggbonde Halvor Braa i Trondheim etterlyser nytenkning:

– Jeg tror Nortura må få på plass nye verktøy i etableringsfasen, slik at vi unngår utelukkende å «ta vekk egg» i form av fortidsslakting. Det koster oss produsenter altfor mye. Jeg mener vi burde hatt en form for etableringskontroll. Det bør utredes. ■

av produksjonsenhetene og en ytterligere forverring i en allerede svært krevende markedssituasjon.

– Over tid, frykter jeg flere nyetableringer, og at det vil skje i sentrale strøk nært pakkeri. Denne løsningen vil være helt naturlig for et pakkeri som kun ser på kostnader ved inntransport. Kortere inntransport gir en mer effektiv håndtering. På kylling så vi en oppbygging på Jæren. Der har det også skjedd noen overganger, og det er bygget en del kyllinghus nær slakteriet på Hå. Dette viser bare hvilken vei det kan gå i eggsektoren.

Gikk over til aviarsystem i 2018

Trondheim-bonden har en konsesjonsbesetning på 7 500 verpehøns i frittgående aviar. Tidligere hadde han miljøinnredet bur, som etter hvert skal fases ut helt.

I 2024 skal alle produsenter ha gått over til frittgående høns. Et spørsmål er nå hvordan Den Stolte Hanes overtakelse vil innvirke på denne prosessen.

– Coop sier at de fortsatt skal omsette en del egg fra miljøbur. Så vidt meg bekjent, har ikke lenger Den Stolte Hane den type egg i sitt sortiment. Det vil si at disse eggene må forsynes fra Nortura. Jeg tror det tvinger seg fram en raskere omstillingsprosess, sier eggbonden, som gikk over til aviarsystem i 2018. ■

Orkel Direkte

LETTKJØRT OG SOLID SLEPESLÅMASKIN BYGD FOR HØY EFFEKTIVITET OG DRIFTSSIKKERHET!

- ✓ Bygd for høy fremdriftshastighet og høy kapasitet
- ✓ S-Flow-oppheng gir bjelken stor bevegelsesfrihet og høy terrengfølgingsevne
- ✓ SILVERCUT-bjelke i Hardox høykvalitetsstål og drivsikring med brytebolter på alle skiver
- ✓ Valsecrimper for mer skånsom stengelbehandling og jevnere tykkelse på gras-strengen, som gir bedre og jevnere fortørring

Les mer på www.orkel.no og ta kontakt i dag for en hyggelig prat!

Orkel Direkte AS | Tlf.: 993 49 360 | E-post: salg@orkel.no | Web: www.orkel.no

KNIVPAKKE TIL SLÅMASKIN!
10 + 10 kniver:
480,-
eks. mva.